

Hĺbkové ex post hodnotenie vybraných regulácií pôsobiacich v podnikateľskom prostredí - formulár

Spracovateľ: Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky, odbor zlepšovania podnikateľského prostredia

Gestor/gestori právneho predpisu: Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky

Názov právneho predpisu/právnych predpisov: Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov

(ďalej aj ako: „Obchodný zákonník“)

Lokalizácia: § 201 ods. 3

Účinnosť: 01. 01. 2002

Regulácia, ktorá je predmetom ex post hodnotenia: Regulácia č. 82

Administratíva spojená s overovaním osoby predsedu dozornej rady kontrolou stanov spoločnosti

Špecifikácia¹:

- Internetový odkaz na legislatívny proces hodnoteného právneho predpisu na portáli Slov-Lex:
-
- Internetový odkaz na číslo parlamentnej tlače hodnoteného právneho predpisu:
-

Hĺbkové ex post hodnotenie:

☒ regulácie/regulácií jedného právneho predpisu

☐ navzájom súvisiacich regulácií vo viacerých právnych predpisoch

¹ Informácie sa neuvádzajú, ak bola hodnotená úprava predložená do legislatívneho procesu pred 1. aprílom 2015. Pred týmto dátumom neexistovala povinnosť vypracovať Analýzu vplyvov na podnikateľské prostredie.

9.1 Základné informácie k hodnotenej regulácii

9.1.1 Opis regulácie a jej pôsobenia:
Predmetná regulácia stanovuje podmienky fungovania dozornej rady, konkrétne definuje pravidlá rozhodovania a dokumentovania zasadnutí dozornej rady v akciovej spoločnosti. V súvislosti s pôsobením danej regulácie ide o jasné stanovenie pravidiel rozhodovania dozornej rady, akým je napríklad určenie potrebného počtu hlasov na schválenie. Nástroj na zvýšenie transparentnosti spočíva v povinnosti vyhotoviť zápisnicu z každej schôdze dozornej rady, ktorú následne podpíše predseda rady. Regulácia ďalej stanovuje, že stanoviská menšiny členov musia byť zaznamenané, ak o to požiadajú. V zápisnici musí byť tiež vždy uvedený odlišný názor členov dozornej rady, ktorí boli zvolení zamestnancami spoločnosti.
9.1.2 Znenie podnetu z podnikateľského prostredia (ak je k dispozícii)
Ustanovenie Obchodného zákonníka počíta s úkonom predsedu dozornej rady, pričom samotný zákon nepomenováva jeho funkciu ani iné náležitosti, s výnimkou ustanovenia § 201 Obchodného zákonníka, podľa ktorého má predseda dozornej rady podpísať zápisnicu z dozornej rady. Ustanovenie § 201 ods. 3 Obchodného zákonníka hovorí: „O zasadnutí dozornej rady sa vyhotovuje zápisnica podpísaná jej predsedom,“ pričom zákon nikde inde nepomenováva predsedu dozornej rady, vrátane náležitostí jeho voľby. Taktiež zákon č. 530/2003 Z. z. o obchodnom registri neeviduje a nepredpokladá osobu predsedu dozornej rady. Z tejto situácie vyplýva, že pri udelení súhlasu dozornej rady v zmysle § 196a Obchodného zákonníka a predložení takejto zápisnice tretej osobe nie je možné overiť osobu predsedu dozornej rady inak ako kontrolou stanov spoločnosti alebo spoliehaním sa na vyhlásenia zo strany spoločnosti. Predmetom ex post hodnotenia by malo byť zváženie úpravy ustanovenia tak, že namiesto podpisu predsedu dozornej rady by zápisnicu zo zasadnutia dozornej rady podpisoval jej predsedajúci člen.
9.1.3 Identifikácia dotknutých subjektov:
Ex ante: V ex ante fáze nebola vypracovaná analýza vplyvov na podnikateľské prostredie, pretože právny predpis bol prijatý pred 1. aprílom 2015. Z uvedeného dôvodu nie je možné uviesť identifikované subjekty, pri ktorých sa predpokladalo, že ich bude regulácia ovplyvňovať. Ex post: Medzi dotknuté subjekty patria obchodné spoločnosti, konkrétne akciové spoločnosti, ktoré majú v zmysle zákona povinnosť zriadiť dozornú radu ako obligatórny orgán spoločnosti.
9.1.4 Identifikovaný vplyv na podnikateľské prostredie z ex ante fázy (ak bola vykonaná):
V ex ante fáze nebola vypracovaná analýza vplyvov na podnikateľské prostredie, pretože právny predpis bol prijatý pred 1. aprílom 2015. Z uvedeného dôvodu nie je možné uviesť identifikovaný vplyv na podnikateľské prostredie z ex ante fázy.

9.2 Vyčíslenie dopadu na podnikateľské prostredie – porovnanie predpokladaných (ex nate) a skutočných (ex post) nákladov právneho predpisu²

Tabuľka č. 1: Výpočet skutočných vplyvov regulácie/regulácií (ex post) a ich porovnanie s predpokladanými vplyvmi (ex nate) (údaje sú uvedené po vyplnení Kalkulačky nákladov podnikateľského prostredia pre ex post hodnotenie uvedenú v prílohe č. 9b jednotnej metodiky):

EX POST								EX ANTE ³	EX POST – EX ANTE
Poradové číslo regulácie	Stručný a zrozumiteľný opis regulácie	Lokalizácia	Účinnosť právneho predpisu/regulácie	Kategória dotk. subjektov	Počet subjektov v dotk. kategórii	Náklady na 1 podnik. v €	Náklady na kategóriu dotk. subjektov v €	Náklady na kategóriu dotk. subjektov v €	Rozdiel v nákladoch na kategóriu dotk. subjektov v €
82	Administratíva spojená s overovaním osoby predsedu dozornej rady kontrolou stanov spoločnosti	§ 201 ods. 3	01.01.2002	Akciové spoločnosti (dozorné rady)	6 794	-	-	-	-

² Kalkulácia nákladov sa uvádza pre každé hodnotené ustanovenie právneho predpisu, v prípade kalkulácie pre celý právny predpis ako celok je táto skutočnosť uvedená v lokalizácii.

³ Ex ante časť sa nevypĺňa, ak je regulácia zaradená do Registra ex post podľa bodu 10.3. písm. d) jednotnej metodiky a jej hodnotená úprava bola predložená do legislatívneho procesu pred 1. aprílom 2015.

Doplňujúce informácie k spôsobu výpočtu vplyvov jednotlivých regulácií na náklady podnikateľského prostredia a vysvetlenie rozdielu kvantifikácií ex post a ex ante

9.2.1 Spôsob vypočítania vplyvov na podnikateľské prostredie:
Ex ante náklady: V ex ante fáze nebola vypracovaná analýza vplyvov na podnikateľské prostredie, a teda neboli ani vypočítané vplyvy na podnikateľské prostredie, pretože právny predpis bol prijatý pred 1. aprílom 2015. Z uvedeného dôvodu nie je možné uviesť spôsob vypočítania predpokladaných vplyvov na podnikateľské prostredie. Ex post náklady: Vplyvy na podnikateľské prostredie nie je jednoduché kvantifikovať kvôli zložitosti procesu. Výsledok týchto výpočtov by zároveň nebol univerzálny pre všetky dotknuté subjekty, a preto by vyčísľovanie nákladov nemalo dostačujúcu hodnotu. Účastníci konzultácií (zástupcovia bankového sektora, banky) k nákladom uviedli, že majú schopnosť odhadnúť objem prostriedkov vystavených riziku (úverovému, likviditnému či riziku regulačného nesúladu), pričom ten dosahuje hodnotu miliónov eur. Počet dotknutých subjektov je možné identifikovať na základe údajov Štatistického úradu SR, a síce Registra organizácií, ktorý je verejným zoznamom. V čase vypracovania tohto stanoviska je podľa aktívnych záznamov predmetného Registra organizácií na Slovensku zriadených 6794 akciových spoločností.
9.2.2 Zdroj početnosti (vrátane internetového odkazu na konkrétne štatistiky, ak sú dostupné na internete):
Zdrojom početnosti je Register organizácií na Slovensku zverejnený Štatistickým úradom SR, ktorý je dostupný na tomto internetovom odkaze.
9.2.3 Dôvod rozdielu medzi predpokladanými nákladmi regulácie (ex ante) a zistenými skutočnými nákladmi (ex post) (ak vznikol):
V ex ante fáze nebola vypracovaná analýza vplyvov na podnikateľské prostredie, keďže právny predpis bol prijatý pred 1. aprílom 2015 a zároveň nie je možné vypočítať celkové skutočné vplyvy hodnotenej regulácie na podnikateľské prostredie. Z týchto dôvodov nie je možné uviesť rozdiel predpokladaných a skutočných nákladov na podnikateľské prostredie.
9.2.4 Dôvod vzniku nepredpokladaných nákladov v ex ante fáze:
V ex ante fáze nebola vypracovaná analýza vplyvov na podnikateľské prostredie, pretože právny predpis bol prijatý pred 1. aprílom 2015. Z uvedeného dôvodu nie je možné uviesť náklady nepredpokladané v ex ante fáze.

9.3 Ex post konzultácie s podnikateľskými subjektami a gestorom právneho predpisu

9.3.1 Účastníci, forma, termíny a časový rozsah ex post konzultácií:

GESTOR PRÁVNEHO PREDPISU – Zúčastnení zástupcovia:

Ministerstvo spravodlivosti SR, sekcia legislatívy, odbor legislatívy občianskeho a obchodného práva

PODNIKATELSKÉ SUBJEKTY:

Cielené konzultácie:

Oslovené subjekty (obchodné meno, IČO):

Zúčastnené subjekty:

Slovenská banková asociácia
(ďalej ako „SBA“) IČO: 30 813 182

Áno ☒ Nie ☐

Forma a termín vykonania konzultácií:

Oslovené subjekty:

Forma:

Dátum vykonania:

SBA	osobne/online ☒ dotazník/e-mail ☐	05.11.2024
Slovenská sporiteľňa – SLSP, a. s.	osobne/online ☒ dotazník/e-mail ☐	05.11.2024
Tatra banka, a. s.	osobne/online ☒ dotazník/e-mail ☐	05.11.2024

Verejné konzultácie:

Trvanie verejných konzultácií: od 25.09.2024 do 09.10.2024.

Forma a termín vykonania konzultácií:

Do verejných konzultácií sa nezapojili žiadne ďalšie podnikateľské subjekty alebo zastupiteľské organizácie.

9.3.2 Vyjadrenie podnikateľských subjektov k regulácii:

- vznesené pripomienky voči zneniu regulácie,
- konkrétne problémy regulácie alebo prekážky, ktoré regulácia spôsobuje v praxi.

Online ex post konzultácie sa okrem SBA zúčastnili aj zástupcovia bánk Tatra banka, a. s. a Slovenská sporiteľňa – SLSP, a. s. pričom obe bankové inštitúcie sú členmi SBA.

Účastníci ex post konzultácií (ďalej ako „účastníci“) sa zhodli, že aktuálne nastavenie právneho stavu prináša určitú formu nejasnosti, ktorú formulovali už v samotnom podnete.

Problematický aspekt danej regulácie v praxi spočíva v definícii osoby predsedu dozornej rady, ktorý má povinnosť podpisovať zápisnicu zo zasadnutia dozornej rady. V praxi nastáva problém v momente, kedy je potrebné predložiť súhlas dozornej rady. Nie je možné jednoznačne zistiť a určiť platnosť predloženého súhlasu práve skrz osobu predsedu dozornej rady, pretože neexistuje možnosť ako jednoznačne overiť, kto zápisnicu zo zasadnutia dozornej rady podpísal, a to z nasledujúcich dôvodov:

- obchodné spoločnosti nemajú zákonnú povinnosť zapísať predsedu dozornej rady do Obchodného registra (ďalej ako „OR SR“), čiže aj z tohto dôvodu je len minimum spoločností, ktoré predsedu dozornej rady do OR SR zapíšu,
- absentuje zákonná definícia pojmu „predseda dozornej rady“ - jediné miesto v zákone, kde je tento pojem použitý je práve hodnotená regulácia. Tá však neobsahuje bližšiu charakteristiku jeho povinností, právomocí ani požiadaviek na výkon tejto funkcie,
- Zákon č. 530/2003 Z. z. o obchodnom registri taktiež neeviduje a nepredpokladá osobu predsedu dozornej rady.

Účastníci zhodne uviedli, že táto nejednoznačnosť spôsobuje pochybnosti o platnosti predloženého súhlasu. Problém s identifikáciou „predsedu dozornej rady“ vyvoláva pochybnosti o (ne)splnení potrebných požiadaviek súhlasu.

Záverom konzultácie prišlo k jednoznačnej zhode účastníkov, a síce, že najjednoduchším riešením by bola nová zákonná úprava v znení: „*O zasadnutí dozornej rady sa vyhotovuje zápisnica podpísaná jej predsedom*“. Takáto technická úprava pomôže odstrániť doterajšie pochybnosti, pričom takto formulovaná zmena predstavuje presnú kópiu aktuálnej podoby právnej úpravy v Českej republike, ktorá rieši obdobnú problematiku.

9.3.3 Vyjadrenie gestora k:

- dôvodu vzniku právneho predpisu/regulácie, opis problému, ktorý má riešiť,
- výsledku pôsobenia regulácie vo vzťahu k riešenému problému,
- plnenie cieľu regulácie vo vzťahu k riešenému problému,
- vzniku nepredvídateľných vplyvov (ak sa vyskytli),
- podnetu z podnikateľského prostredia,
- vzneseným pripomienkam podnikateľských subjektov k zneniu regulácie a pôsobeniu v praxi.

Hodnotená regulácia zabezpečuje transparentné a legitímne rozhodovanie dozornej rady tým, že stanovuje hlasovacie pravidlá a mechanizmus zápisníc. Rieši problém netransparentnosti a možného marginalizovania menšinových názorov, najmä členov volených zamestnancami. Povinnosť zaznamenávať rozdielne stanoviská posilňuje kontrolnú funkciu dozornej rady. Týmto spôsobom regulácia naplní svoj cieľ zabezpečiť spravodlivé, kolektívne a efektívne rozhodovanie v obchodných spoločnostiach.

Gestor poskytol svoje písomné vyjadrenie k podnetu ešte pred samotnou konzultáciou. V ňom uviedol, že vzhľadom na činnosť dozornej rady smerom do vnútra spoločnosti považujú znenie ustanovenia za dostačujúce. Je na spoločnosti, akým spôsobom sa volí, prípadne určí predseda predstavenstva. Majú teda za to, že v rámci fungovania dozornej rady je takáto funkcia odôvodnená. Vo vzťahu k ustanoveniu § 196a Obchodného zákonníka vnímajú cieľ podnetu, avšak vo vzťahu k vnútornému fungovaniu spoločnosti ako aj zodpovednostným vzťahom nevidia pridanú hodnotu takejto zmeny.

V priebehu ex post konzultácie gestor uviedol, že s prihliadnutím na prezentované návrhy na zmenu má zmysel, aby zápisnicu zo zasadnutia dozornej rady podpísal predsedajúci člen, nie jej predseda. Nebránia sa takejto zmene, avšak návrh budú ešte analyzovať. Do legislatívneho procesu pôjde novela Zákona č. 530/2003 Z. z., o obchodnom registri a o zmene a doplnení niektorých zákonov, takže v rámci pripomienkového konania by bolo vhodné zapracovať túto zmenu ako technickú úpravu.

9.3.4 Alternatívne riešenia z pohľadu podnikateľských subjektov:

- návrhy na zmeny v právnom predpise (úprava znenia/zrušenie regulácie),
- návrhy na úpravu aplikačnej praxe,
- príklady alternatívnych riešení alebo osvedčených postupov z iných krajín (dobrovoľné),
- očakávaná úspora nákladov v dôsledku úpravy/zrušenia regulácie (dobrovoľné).

V priebehu ex post konzultácie boli predstreté dva varianty možných riešení:

Alternatívne riešenie č. 1:

Toto alternatívne riešenie bolo prezentované už v písomnom znení podnetu a zároveň aj v priebehu samotnej konzultácie prišlo k zhode účastníkov ohľadne jeho relevancie a optimálnosti.

V zmysle vyššie uvedeného by podľa účastníkov konzultácie bola najjednoduchším riešením nová právna úprava v znení: „*O zasadnutí dozornej rady sa vyhotovuje zápisnica podpísaná jej predsedajúcim*“. Takáto technická úprava pomôže odstrániť doterajšie pochybnosti, pričom takto formulovaná zmena predstavuje presnú kópiu aktuálnej podoby českej právnej úpravy v obdobnej veci.

Alternatívne riešenie č. 2:

Druhým alternatívnym riešením zo strany účastníkov konzultácií by spočívalo v zavedení zákonnej povinnosti zapisovať predsedu dozornej rady do OR SR. Zároveň sú si vedomí skutočnosti, že táto povinnosť by práveže predstavovala zvýšenie nákladov pre všetky obchodné spoločnosti, na ktoré by sa vzťahovala.

9.3.5 Vyjadrenie gestora k alternatívnym riešeniam:

Vyjadrenie k alternatívnemu riešeniu č. 1:

S týmto alternatívnym riešením sa gestor stotožnil. Ďalej konštatoval potrebu analýzy, ktorú uskutočnia v rámci interného tímu, pričom uvedenú technickú zmenu by bolo vhodné zapracovať v rámci pripomienkového konania k danému zákonu.

Vyjadrenie k alternatívnemu riešeniu č. 2:

Gestor sa stotožnil s tvrdením účastníka o zvýšených nákladoch na podnikateľské subjekty, ktoré by toto alternatívne riešenie prinieslo. Z uvedeného dôvodu nepovažuje prezentovanú alternatívu za vhodnú.

9.4 Stanovisko spracovateľa k právnemu predpisu a jeho vplyvu na podnikateľské prostredie

9.4.1 Stanovisko k pôsobeniu právneho predpisu/regulácie na podnikateľské prostredie, k optimálnosti jej nastavenia a k optimálnosti nastavenia jej aplikačnej praxe:

Regulácia poskytuje pomerne jasné a štruktúrované pravidlá pre fungovanie dozornej rady, čo znižuje nejednoznačnosť a zlepšuje efektivitu rozhodovacích procesov. Požiadavka na zaznamenávanie všetkých zasadnutí a stanovísk zvyšuje transparentnosť a zodpovednosť členov rady, čím sa posilňuje dôvera akcionárov a ďalších zainteresovaných strán vo fungovaní spoločnosti. Zavedenie povinnosti zaznamenávať aj názory menšiny a zamestnaneckých členov rady podporuje pluralitu názorov, čo môže viesť k lepším rozhodnutiam a minimalizovať riziko jednostranných rozhodnutí.

V otázke optimálnosti jej nastavenia existuje konkrétne úskalie, ktoré bolo prezentované zo strany podnikateľského prostredia ako podnet pre ex post hodnotenie. Daný problém spočíva v osobe predsedu dozornej rady, ktorého úlohou v tomto prípade je podpísanie zápisnice zo zasadnutia dozornej rady. Zákon nikde inde nepomenováva predsedu dozornej rady – či už ide o definíciu samotného pojmu, konkrétny zoznam jeho oprávnení a povinností či náležitostí jeho voľby. V praxi to spôsobuje viaceré problémy, a to najmä v prípadoch, kedy je potrebné predložiť súhlas dozornej rady. Zápisnica zo zasadnutia dozornej rady (ktorá súhlas k tej či onej veci poskytna) je podpísaná osobou predsedu, ktorého nemáme bližšie definovaného, a teda môže dôjsť k rozporu ohľadne identifikácie tejto osoby a platnosti samotného súhlasu.

9.4.2 Stanovisko k alternatívnym riešeniam, ktoré môžu zlepšiť podnikateľské prostredie:

V priebehu diskusie boli prezentované dve alternatívne riešenia, pričom prvé z nich bolo zaslané ako súčasť podnetu z podnikateľského prostredia.

Stanovisko k alternatívnemu riešeniu č. 1:

V zmysle prezentovaných skutočností, riešenie spočívajúce v technickej zmene zákona, pri ktorom by došlo k zámene slova „predseda“ za „predsedajúci“ sa javí byť najlogickejšie a najjednoduchšie. Touto zmenou dôjde k jednoznačnému vyjasneniu pochybností ohľadne osoby predsedu dozornej rady. Z tohto dôvodu sa spracovateľ stanoviska stotožňuje s takto navrhnutým riešením, a to v znení: „O zasadnutí dozornej rady sa vyhotovuje zápisnica podpísaná jej predsedajúcim“.

Návrh na zmenu termínu na "predsedajúci" by mohol zlepšiť flexibilitu, efektivitu a zjednodušenie procesu fungovania dozornej rady.

Stanovisko k alternatívnemu riešeniu č. 2:

Takto prezentovaný návrh riešenia síce predstavuje odstránenie problému, avšak je absolútne neúmerné záťažou, ktorú by toto riešenie spôsobilo dotknutým subjektom. Vzhľadom na túto skutočnosť sa spracovateľ nestotožňuje s daným riešením.

9.4.3 Odporúčenie spracovateľa:

- ☐ ponechať reguláciu ☒ upraviť reguláciu ☐ zrušiť reguláciu bez náhrady
- ☐ upraviť aplikačnú prax

9.4.5 Ak spracovateľ navrhuje reguláciu alebo aplikačnú prax upraviť, tak uvedie ako a akých právnych predpisov/ustanovení právnych predpisov (aj súvisiacich právnych predpisov) sa má úprava dotknúť:

S prihliadnutím na skutočnosti, ktoré odznali na ex post konzultácii, spracovateľ stanoviska navrhuje úpravu aktuálneho právneho stavu tak, ako to bolo prezentované v alternatívnom riešení č. 1.

Navrhovaná úprava § 201 ods. 3 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov, spočíva v nahradení slova „predseda“ výrazom „predsedajúci“ a predstavuje najlogickejšie a najjednoduchšie riešenie z hľadiska jednoznačnosti právnej úpravy. Táto zmena eliminuje nejasnosti týkajúce sa osoby oprávnenej podpisovať zápisnicu zo zasadnutia dozornej rady a zabezpečuje väčšiu právnu istotu pri jej fungovaní. Uvedená terminologická úprava zároveň prispieva k zvýšeniu flexibility a efektivity procesu riadenia dozornej rady. Z tohto dôvodu sa navrhovaná formulačná zmena javí ako vhodné riešenie v záujme zjednodušenia a optimalizácie jej rozhodovacích procesov.

9.5 Vyjadrenie gestora právneho predpisu k vykonanému hĺbkovému ex post hodnoteniu⁴

9.5.1 Pripomienky gestora právneho predpisu k procesu ex post hodnotenia:
Gestor právneho predpisu nemal pripomienky k procesu ex post hodnotenia.
9.5.2 Vyjadrenie gestora k obsahu stanoviska spracovateľa:
Gestor právneho predpisu sa k obsahu stanoviska spracovateľa nevyjadril.

⁴ Časť 9.5 je v zmysle bodu 10.2. JM vyplnená v prípade, ak gestor právneho predpisu zaslal spracovateľovi vyjadrenie k vykonanému ex post hodnoteniu do 30 kalendárnych dní od ukončenia hĺbkového ex post hodnotenia